

Hogyan látják a műszakiak a körülöt- tük zajló színpadi munka valóságát?

Szeretnék egy új cikksorozatot indítani, ahol a színházi műszakiak elmondhatják véleményüket, problémájukat, javaslataikat munkájukról, környezetükről, és a művészet kiszolgálása során kialakított tapasztalataikat. A műszakiak mellett – természetesen – várom mindazok megszólalását is, akik jobbító szándékkal, okos megoldásokkal tudnák segíteni a műszak munkáját.

Az bátorított a cikksorozat elindításához, hogy látom a körülöttem zajló színházi élet egyre változó kihívásait, melyek ésszerű és okos megoldást követelnek. Ötvenkét éve dolgozom folyamatosan a színházi szakmában, és mindig a műszak „szemüvegén” keresztül láttam a kialakult helyzetet. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy bármilyen téren is művészetellenes lennék. Nálam mindig a művészet volt az első és meghatározó, még akkor is, ha kritikus hangon közelítettem meg a témát. 38 évi tanításom és az ott végzett hallgatók igazolhatják, hogy mindig a művészetnek adtam az elsőbbséget, és azt oktattam, hogy mi, a műszak azért vagyunk, hogy a művészetet kiszolgáljuk, és ez akkor is igaz volt, amikor esetleg kritikai hangot is megütöttem. Jelmondatom az volt: minden a művészetért, melynek mindenkor elsőbbsége van a megoldandó feladatok között.

Az új cikksorozat elindításával az az elképzelésem, hogy minden olyan téma napirendre kerül, amelynek megoldása, teljesíthetősége komoly gondot jelentett és okoz ma is. Nagyon sok problémát tudnék felsorolni, de csak pár fontosabb témát vetek föl gondolatébresztés végett. Az senkit ne zavarjon, hogy engem is színháztechnikai szakértőként tartanak nyilván a köztudatban, ami igaz is, de akkor is a műszak mellett állok, őket képviselem, teljes alázattal a művészet irányában. Meggyőződésem, hogy a művészeti oldal, ahol mind kiváló vezetők irányítanak, a műszakiak javát akarja. A műszaki vezetés oldalán sem lehet semmiféle kifogást találni. Jól képzett és a színház iránt elkötelezett (megszállott) vezetők irányítják a műszaki munkát, kellő alázattal a művészet iránt. Ha ez igaz, akkor hol a baj, mi az, amin változtatni kell vagy muszáj, hogy még jobb feltételeket lehessen a műszaki munkavégzéshez biztosítani? Magamból indulok ki, amikor nekem állást kell foglalnom bizonyos vitás kérdésekben, akkor veszem észre, hogy csak a józan eszemre hagyatkozhatom, mivel nincs rendeleti háttér, amely kapacitást jelenthetne.

Van ugyan egy Színházművészeti Baleset-elhárító Szabályzat (SzBSz), amely tizenkilenc éve, 1997-ben készült. Azóta sokat változott a világ, és óriási fejlődött a technika is. Ezt a

rendeletet korszerűsíteni kellene, hogy választ tudjon adni a mai kor problémáira.

Azután itt van a színházi tűzvédelem helyzete. 1968-ban készült egy szakmai, színházakra és kulturális intézményekre vonatkozó tűzvédelmi óvó rendszabály, amely régóta korszerűtlen, sőt rendeletileg meg is szűnt, de helyette más nem született. Az OTSZ-t, az Országos Tűzvédelmi Szabályzatot azóta több alkalommal módosították, de a színházak problémáira jelenleg sem ad egyértelmű iránymutatást. Sok nyitott kérdés esetében sokszor vissza kell nyúlnunk a régi, 1968-ban kiadott szakmai szabványhoz, hogy valamiféle választ tudjunk adni egyes felvetődő problémákra. Nagyon nagy szükség lenne egy részletes tűzvédelmi szakmai szabvány elkészítésére.

Örök visszatérő probléma a szakmai képzés kérdése. A hetvenes évek elején elindított díszítő-, világosító-, hangosító-, kellékesképző mellett a színházi műszaki vezetőképző is áttörést jelentett a szakmai képzésben. Az azóta eltelt időszak alatt az oktatás terén végrehajtott reformok ezt az oktatási formát erősen megnyírbálták és igencsak a periféria szélére sodorták. Valahogy vissza kellene térni a kiindulási állapotokhoz, amelyre közös összefogással – talán – lenne mód. Igen komoly szaktudással és színházszeretettel rendelkező olyan műszaki van, aki képes ezeket az oktatási formákat újraéleszteni, és ami megmaradt, azt tovább folytatni. El lehetne érni egy közös szándékon alapuló oktatási formát, amely a cirkuszi műszakiak és a vidámparki szórakoztatóipar üzemeltetését biztosító szakemberek szakmai képzését is biztosítja.

Ugye, milyen egyszerű kérdés az egész, és mégis megoldatlan.

Az elmúlt évek során a művészeti irány és ezen keresztül a műszakkal kapcsolatos elvárás is igencsak megváltozott. A régi klasszikus, könnyű díszletek helyét átvette az egész színpadot betöltő, monumentális nagyságú és a színpad terhelhetőségét meghaladó díszletképek sora. Emiatt zúgolódhatnánk is, de nem ez a kötelességünk. Mindig azt kell néznünk, hogy mit és hogyan lehet megoldani, és nem azt, hogy miért nem. Tudomásul kell venni, hogy ez az új művé-

szeti irányzat, és nekünk meg kell felelni ennek a kihívásnak.

Tudom, hogy most sokan összeráncolják a homlokukat, de közlöm, hogy nincs igazuk. A művészet ezen megnyilvánulását esetenként lehet kritizálni, de kötelességünk a művészi elképzelést megoldani és megvalósítani, ahogy azt a tervező és a rendező akarja. Lehet avval érvelni, hogy a díszleteknek nehéz a beépítése, mozgatásuk tönkreteszi a színpadpadlót, veszélyes a munkabiztonságra stb. Az érvek igazak, de a megoldást tőlünk várják. Igen jól képzett szcenikusaink vannak, azonban a biztonságos megoldáshoz sok esetben az ő szaktudásuk kevés. Mérnöki, statikai számítások kellenek a teherelosztás, mozgatás és építés, valamint a bontás biztonságos kivitelezéséhez. Az nem megoldás, hogy érzésből tesztek a díszletek alá kerekeket, és nem tudom, hogy mennyi a súlyelosztás mértéke, és nem tudom, hogy a mozgatáshoz milyen munkavédelmi segédeszközöket kell használni a biztonságos munkavégzés érdekében. Nem szabad és nem kell szégyellni, ha ezekre a munkákra mérnöki segítséget veszünk igénybe. Egy díszlettervezőtől a művészetének megfelelőségét és alkalmazkodását az előadás-hoz meg lehet követelni, de azt, hogy szakmérnöki feladatokat ellásson, azt nem.

Ezt a gondolatsort folytathatnám még tovább extrém példák felsorolásával.

Régóta dédelgetett elképzelésem, hogy a színházak és kulturális létesítmények szervezeti és működési szabályait kiegészítve, létre kellene hozni kimondottan a színpadokra – mint veszélyes üzemre – vonatkozó szervezeti, működési és etikai szabályzatot, amely mindenkire vonatkozna, aki bármilyen célból a színpadon végez bármilyen tevékenységet. Meggyőződésem, hogy ez a szabályzat szigorúbb kötelmeivel nagyban elősegíthetné a színpadi munkavégzés biztonságát.

Folyamatosan visszatérő probléma a színpadtechnikai rendszerek rendszeres karbantartása. Több intézményben – színházban – bevezetésre kerültek a karbantartási napok, amit vagy betartanak, vagy a sürgős művészi elképzelések megvalósítása miatt elhalasztanak. Végre kellene egy központi elhatározás, amely az időszakosan

ismétlődő javítások és karbantartások rendjét kötelezően meghatározza.

Az eddig felsoroltakon kívül még nagyon sok gondolat kavargó bennem, amelyekről beszélünk kellene, hogy szervezettebb munkával tudjuk szolgálni a művészetet.

Örök igazság az ősi magyar mondás: *Amiről nem beszélünk, azt megoldani sem tudjuk.* Hát

beszéljünk és oldjuk meg közösen a problémának ítélt feladatokat a művészi elvárások és kihívások tökéletesebb kiszolgálása érdekében.

Az eddig leírtakat vitaindító előzetes ismertetésnek szántam, és várom a problémák felvetését, melyekre igyekszünk közös és mindenki számára megnyugtató megoldást találni. Bízom benne, hogy a leírtak arra fogják sarkallni az illetékeseket,

az olvasókat, hogy problémáikkal és javaslatikkal segítsenek megoldani azt a sok nyitott kérdést, amely nyomásztóan hat a napi tevékenységükre.

Problémáikkal, elképzelésükkel és javaslatikkal engem keressenek meg, vagy a SZÍNPAD folyóirat szerkesztőségébe juttassák el. Bízom abban, hogy jó ügyet fogunk szolgálni.

SCHMIDT JÁNOS

HAZAI HÍREK

Best of Diploma 2016

► Csanádi Judit rektor és Dr. Rényi András egyetemi tanár megnyitja a kiállítást

► Látványtervek az MKE aulájában, középen Leitner Levente szobrász Hangulatmodulátora

A Magyar Képzőművészeti Egyetem az idén végző hallgatók legszínvonalasabb diplomamunkáit kiállításon mutatta be az egyetem Andrásy úti központi épületének termeiben. A kiállítás résztvevőit és a nagyszámú érdeklődő közönséget 2016. július 5-én Prof. Csanádi Judit, a Magyar Képzőművészeti Egyetem rektora köszöntötte, majd Dr. Rényi András PhD egyetemi tanár, az ELTE Művészettörténeti Intézetének igazgatója mondott megnyitó beszédet.

A kiállításon bemutatott munkákat az MKE festő- és szobrászművész, képző- és iparművész, restaurátor, tervező- és képgrafikai specializáció, intermédia, valamint az alkalmazott látványtervezés és látványtervező művész szakon végzett hallgatók készítették. A kiállítás

szervezői nem különítették el az egyes szakokon végzett munkáit, mert érzékeltetni akarták, hogy az egyetem nyitott oktatási szelleme megalapozza a diákok széles körű érdeklődését. Az egyes szakok területei átjárhatóak, a hallgatók szabadon váltogathatják és használhatják a kortárs művészeti irányzatokat, és így a bemutatott diplomamunkák nehezen voltak differenciálhatók.

A díszlet- és jelmeztervezést tanuló hallgatók munkái zömében az aulában nyertek elhelyezést, ahol jól megfértek egymás mellett Béres Brigitta tervezőgrafikus és Leitner Levente szobrász munkáival. Bobor Ágnes, Csuzda Kitti és Tóth Barbara jelmezeket mutattak be, míg Dabóczi Noémi a Nemzeti Színház színpadára, Szakács Ferenc a Miskolci Nemzeti Színházba tervezett díszleteiket mutatták be. Az igen informatív kiállítás minden alkotó munkájának koncepcióját is ismertette rövid leírással. A fiatal, tehetséges pályakezdők jól átgondolt és szépen kivitelezett munkákkal mutatkoztak be.

A kiállítás július végéig volt megtekinthető.

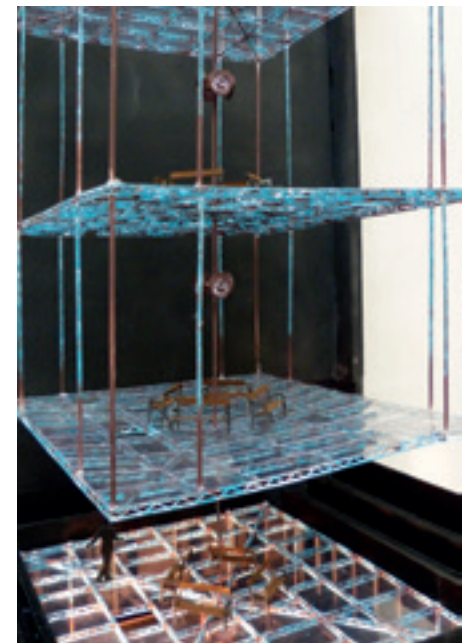
-SZJI-

► Szakács Ferenc a Miskolci Nemzeti Színház nagyszínpadára a Dürrenmatt: A nagy Romulus darabhoz tervezett díszlete. Romulus villája olyan árnyékbirodalomként jelenik meg, amely ellentmond a keretes színpadok törvényszerűségeinek. A közepen lévő napóra a felgyorsult napszakok változását mutatja a világítás segítségével

► Csuzda Kitti Goethe: Faustjának Márta-jelmeze: drótváz, hálóval befedett testbábj

► Dabóczi Noémi díszletterve Térey János: Jeremiás, avagy az isten hidege darabjához a budapesti Nemzeti Színház színpadára. A terv a színpad 72 süllyedőjét használja, a nézők a süllyedőrendszer külső sávján körbeülve nézik az előadást. A színesek kezdetben az emelvény polikarbonát lemezekkel fedett felületén játszanak. Az előadás csúcspontján a nézőtér lesüllyed, és az előadás a süllyedők felületén folytatódik